

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗ

«ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ,
ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΤΠΕ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ.»

ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Επιβλέπων
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΦΟΥΡΛΑΣ

Λαμία, 2019-2020

UNIVERSITY OF THESSALY

SCHOOL OF SCIENCE

INFORMATICS AND COMPUTATIONAL BIOMEDICINE

«PROPOSAL FOR HIGHLIGHTING OF LOCAL HISTORY AND
FOLKLORE IN SECONDARY SCHOOL WITH ICT. THE CITY OF
LAMIA AS AN EXAMPLE.»

DROSOPOULOU ANGELIKI

Master thesis

GEORGIOS K. FOURLAS

Lamia

2019-2020

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ**

**«ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΓΚΟΥ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ»
(ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ)**

«ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ,
ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΤΠΕ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ.»

ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Επιβλέπων
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΦΟΥΡΛΑΣ**

Λαμία, 2019-2020

«Υπεύθυνη Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψης προσωπικής ευθύνης»

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, και γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα και ενυπογράφως ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΤΠΕ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ.» αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές από τις οποίες χρησιμοποίησα δεδομένα, ιδέες, φράσεις, προτάσεις ή λέξεις, είτε επακριβώς (όπως υπάρχουν στο πρωτότυπο ή μεταφρασμένες) είτε με παράφραση, έχουν δηλωθεί κατάλληλα και ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Αναλαμβάνω πλήρως, ατομικά και προσωπικά, όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναται να προκύψουν στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής.

Η ΔΗΛΟΥΣΑ

Λαμία, 25 Φεβρουαρίου 2020

Υπογραφή

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ,
ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΤΠΕ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ.

ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Τριμελής Επιτροπή:

Φούρλας Γεώργιος

Σταμούλης Γεώργιος

Βαβουγιός Διονύσιος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την παρούσα εργασία σηματοδοτείται το τέλος των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Τελειώνοντας, λοιπόν αυτή την δύσκολη, αλλά και εποικοδομητική περίοδο θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ βάθρων τον επιβλέποντα της διπλωματικής μου εργασίας, Καθηγητή κύριο Γεώργιο Φούρλα για την άψογη συνεργασία και τη στήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας και της συγγραφής της εργασίας. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους μου, για την ηθική στήριξη σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Τέλος και πάνω απ' όλους θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την ηθική και υλική στήριξή τους σε όλη μου την πορεία έως τώρα και θα ήθελα να τους αφιερώσω την συγκεκριμένη εργασία. Ωστόσο, θα ήθελα να αφιερώσω την παρούσα εργασία και στη μνήμη της καθηγήτριας μου και αγαπημένης μου φίλης Γεωργίας, η οποία πάντα αποτελούσε έμπνευση για εμένα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	12
ABSTRACT	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
1 ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....	17
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	17
1.2 ΙΣΤΟΡΙΑ – ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	17
1.2.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	17
1.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ	18
1.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	19
1.4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	19
1.4.2 ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	20
1.4.3 ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	21
1.4.4 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ	21
1.5 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	22
1.6 ΕΣΦΑΛΜΕΝΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	24
1.7 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	24
1.8 ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	24
2 ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	26
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	26
2.2 ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – Ο ΟΡΙΣΜΟΣ.....	26
ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥΣ.....	26
2.2.1 ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	27
2.3 Η ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	28
2.3.1 ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΓΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	28
2.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	28
2.4.1 ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	29
2.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	30
2.6 ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	30
2.7 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.....	31
3 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΤΠΕ).....	32

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	32
3.2 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΠΕ.....	32
3.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	32
3.3.1 ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	32
3.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	33
3.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	34
3.5.1 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	35
3.6 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	35
3.7 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.....	36
3.7.1 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	36
3.7.2 ΤΟ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ.....	37
3.7.3 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	37
3.7.4 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	38
3.7.5 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	38
3.7.6 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	38
3.7.7 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	39
3.8 ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΠΕ	40
4 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ.....	41
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	41
4.2 ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	41
4.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	41
4.3.1 Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ	41
4.3.2 Η ΛΑΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	42
4.3.3 Η ΛΑΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ	42
4.4 ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ – ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ	42
4.5 Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΝΜΗΜΕΙΑ	43
ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.....	43
5 ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ	45
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	45
5.2 ΣΤΑΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	45
5.3 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	47
5.4 ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	48
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	52

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ.....	59
Βιβλιογραφία.....	63
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....	1
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....	1

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία ξεκινά με ένα εισαγωγικό πλαίσιο, το οποίο εξηγεί και αναλύει το αντικείμενο και τους στόχους της Τοπικής Ιστορίας. Ειδικότερα, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια να καθοριστεί η σχέση ανάμεσα στη Γενική και Τοπική Ιστορία, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζεται η προσφορά της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στη συνέχεια, αναλύεται η έννοια του Λαϊκού Πολιτισμού, η προσφορά του στη εκπαίδευση και η σχέση του με την Τοπική Ιστορία. Επιπλέον, αναλύεται η συνδρομή των νέων τεχνολογιών στο σύγχρονο σχολείο και κατ' επέκταση στην διδασκαλία των παραπάνω αντικειμένων. Τέλος, η εργασία τελειώνει με ένα κεφάλαιο που παρουσιάζει μία πρόταση διδασκαλίας της Τοπικής Ιστορίας και του Λαϊκού Πολιτισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, με τη βοήθεια των ΤΠΕ, χρησιμοποιώντας το παράδειγμα της Λαμίας.

ABSTRACT

This work begins with an introductory framework which explains and analyzes the object and the Local History aims. Specifically, this chapter attempts to determine the relationship between the General and Local History, after the offer is presented in the educational process. Then the concept of the Popular Culture analyzed the contribution to education and its relationship with the Local History. Furthermore, we analyze the contribution of new technologies in the modern school and therefore the teaching of the above objects. Finally, the work ends with a chapter presenting a motion teaching of Local History and Popular Culture in Secondary Education, with the help of ICT, using the example of Lamia.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια γίνεται μία μεγάλη συζήτηση παγκοσμίως σχετικά με τη διδασκαλία της Ιστορίας στο σύγχρονο σχολείο. Τίθεται το ζήτημα της ένταξης της Τοπικής Ιστορίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, ως μέσο που θα συνδέει το παρόν με το παρελθόν.. Η νέα πραγματικότητα έχει μετατοπίσει το ενδιαφέρον από τη στείρα αποστήθιση στην καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης. Ειδικότερα, νέα πραγματικότητα επέφερε κάποιες συνέπειες, την απομάκρυνε από τον παραδοσιακό της ρόλο, ο οποίος ήταν η διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας και την οδήγησε πιο κοντά στις κοινωνικές επιστήμες, γεγονός που οδήγησε στην ανάγκη αναπροσαρμογής θέτοντας στο κέντρο το παρόν. Επίσης, έφερε στο προσκήνιο την έννοια της ιστορικής συνείδησης. Με άλλα λόγια, γίνεται προσπάθεια ανάδειξης της τοπικής ιστορίας. Αυτή η προσπάθεια οδηγεί στη δημιουργία νέων τρόπων προσέγγισης του θέματος, με την εισαγωγή των όρων της συνέργειας και της διαθεματικότητας, καθώς μπορούν να λειτουργήσουν ως παράγοντες ανάπτυξης, μέσα από τη δημιουργία ενός ψηφιακού ιστορικού δρόμου, ο οποίος θα παρουσιάζει σημαντικά ιστορικά γεγονότα που θα αναφέρονται σε όλες τις ιστορικές περιόδους.

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρήσουμε την ανάλυση των παραμέτρων και των προβληματισμών της συζήτησης αυτής και θα παρουσιάσουμε μία πρόταση ανάδειξης της Τοπικής Ιστορίας και του Λαϊκού Πολιτισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, με τη βοήθεια των ΤΠΕ. Στην πρόταση αυτή θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα την Τοπική Ιστορία της Λαμίας.

Οι εξελίξεις επηρέασαν και τη σχολική Ιστορία, η οποία μετατοπίζεται από τη στείρα απομνημόνευση στην διαμόρφωση της ιστορικής σκέψης. Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση γίνεται προσπάθεια να συνδυαστούν διάφορα μαθήματα, όπως η Ιστορία, οι ΤΠΕ, η Γεωγραφία κλπ, ώστε να επιτευχθεί η διαθεματικότητα. Επίσης, επιχειρείται η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών, η εξοικείωσή τους με το ιστορικό περιβάλλον, αλλά και η κατανόηση των συμβάντων στην περιοχή, την οποία μελετούν. Τα παραπάνω θα επιτευχθούν μέσα από την εξάσκηση στην έρευνα και τη μελέτη πολλών ιστορικών πηγών. Έτσι, οι μαθητές θα προσεγγίσουν με δημιουργικό τρόπο τη γνώση.

Στο πρώτο κεφάλαιο, θα παρουσιάσουμε τις στάσεις, τα επιχειρήματα και τους στόχους της ένταξης της Τοπικής Ιστορίας στην εκπαίδευση. Αρχικά, θα αποσαφηνίσουμε τους όρους που συνδέονται με την Τοπική Ιστορία. Στη συνέχεια, θα παρουσιάσουμε τα οφέλη που επιφέρει στην διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας. Τέλος, θα παρουσιάσουμε τους στόχους της διδασκαλίας της Τοπικής Ιστορίας στην εκπαίδευση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα προσπαθήσουμε να συσχετίσουμε την Τοπική Ιστορία με το Λαϊκό Πολιτισμό αλλά και να ορίσουμε την έννοια του Λαϊκού Πολιτισμού. Επίσης, κοινή παραδοχή είναι η άγνοια που υπάρχει γύρω από το πεδίο του Λαϊκού Πολιτισμού και της επιστήμης της Λαογραφίας γενικότερα. Ωστόσο, στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζουμε τη χρησιμότητα της ένταξής του ως ξεχωριστό γνωστικό αντικείμενο.

Εκτός από τα παραπάνω, στις μέρες μας οι Νέες Τεχνολογίες ή Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής του ανθρώπου. Το σύγχρονο σχολείο δε θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο από αυτή τη ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη. Οι ΤΠΕ λειτουργούν ως βοηθοί τόσο κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, όσο και ως εργαλείο άτυπης μάθησης. Η ευρεία χρήση των ΤΠΕ στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο ξεκίνησε στα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Ωστόσο, πέρα από τους υποστηρικτές, υπάρχουν και αυτοί που στέκονται διστακτικά απέναντι στην ένταξή τους στην εκπαίδευση.

Η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση διακρίνεται σε 4 στάδια, με βάση το χρόνο. Αρχικά, η δεκαετία του 1970 θεωρείται μία περίοδος κατά την οποία επιχειρείται μία πρόωπη προσπάθεια ένταξης των διαθέσιμων τεχνολογιών, όπως διάφορα οπτικά ή ακουστικά μέσα. Την ίδια περίοδο εντάσσεται το μάθημα της Πληροφορικής στο Πρόγραμμα Σπουδών. Ωστόσο, παρόλη την προσπάθεια, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών θεωρείται ελλιπής, με αποτέλεσμα η ένταξη των νέων τεχνολογιών να αποτελεί έναν πειραματισμό. Από τη δεκαετία του 1980 μέχρι το 1990 ο ηλεκτρονικός υπολογιστής εισβάλλει μαζικά στα ελληνικά σχολεία, με τους εκπαιδευτικούς να αρχίζουν να αποκτούν την απαιτούμενη κατάρτιση για τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στις αρχές τις δεκαετίας, η ένταξη είχε να κάνει κυρίως με την εκμάθηση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και όχι με τη χρήση του για την υποβοήθηση της μαθησιακής διαδικασίας. Προς το τέλος της δεκαετίας, κυρίως στην Ευρώπη ο ηλεκτρονικός υπολογιστής αποκτά το ρόλο του εργαλείου για την επίτευξη της

διδασκαλίας, χρησιμοποιώντας διάφορα λογισμικά. Τέλος, από τη δεκαετία του 1990 μέχρι σήμερα, παρατηρείται μία γενικευμένη εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση σε όλες τις σχολικές βαθμίδες, ενώ τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται και ως μέσο διδασκαλίας.

Συνοψίζοντας, η ένταξη της Τοπικής Ιστορίας και του Λαϊκού Πολιτισμού μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά στην ανανέωση της διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας, αλλά και στην αντιστροφή του αρνητικού κλίματος που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια για το μάθημα της Ιστορίας. Επίσης, σκοπός των παραπάνω είναι να παρουσιάσουμε τις διάφορες πλευρές της εποικοδομητικής χρήσης της Τοπικής Ιστορίας, αλλά και να προτείνουμε διάφορους τρόπους, με τους οποίους θα αναπτυχθούν οι συνεργασίες για την ανάδειξή της. Οι προτάσεις αυτές έχουν ως κέντρο την ενεργή συμμετοχή των μαθητών, οι οποίοι διαδραματίζουν το ρόλο του ερευνητή – ιστορικού, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία από αυτά που έχουν στη διάθεσή τους.

1 ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλύσουμε την έννοια της Τοπικής Ιστορίας. Επίσης, θα αποσαφηνίσουμε τη σχέση μεταξύ της τοπικής ιστορίας με τη γενική ιστορία, αλλά και τη θέση της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ειδικότερα, θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε τη χρησιμότητα της τοπικής ιστορίας, τόσο για τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας, όσο και για τον ίδιο το μαθητή.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΑ – ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Αρχικά, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στην ερμηνεία της λέξης «Ιστορία». Η λέξη έχει ινδοευρωπαϊκή ρίζα και συγγενεύει με την αρχαία ελληνική λέξη οἶδα. Με την πάροδο του χρόνου, η λέξη έχει αποκτήσει διάφορες ερμηνείες. Για παράδειγμα, κατά τους ελληνιστικούς χρόνους, η λέξη χρησιμοποιούνταν για να δηλώσει την γνώση του παρελθόντος, ενώ στα βυζαντινά χρόνια είχε τη σημασία της αγιογράφησης ναών. Ακόμα και στις μέρες μας έχουν διατυπωθεί διάφορες ερμηνείες, από τις οποίες κάποιες ήταν ανεπιτυχείς, καθώς προκαλούν σύγχυση τόσο ως προς τη σημασία, όσο και ως προς το αντικείμενο. Θα ήταν καλό να αναφερθούν οι κυριότερες ερμηνείες, οι οποίες είναι: το σύνολο των γεγονότων μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου ή η γνώση του παρελθόντος και η εξιστόρησή του. Τέλος, θα μπορούσαμε να πούμε πως γενικά Ιστορία θεωρείται η σχέση του ανθρώπου με το παρελθόν.

1.2.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου ο προσδιορισμός του αντικείμενου της Ιστορίας είναι ένα ερώτημα, που έχει απασχολήσει κατά καιρούς. Ειδικότερα, κατά τον 19^ο αιώνα υπήρχε μία κοινή αποδοχή σύμφωνα με την οποία δινόταν έμφαση στην εθνική και κατ' επέκταση στην κρατική ιστορία. Στις μέρες μας,

αν και οι παραδοσιακές εστιάσεις υπάρχουν, πλέον έχουμε πολλές διαφοροποιήσεις τόσο στους στόχους, όσο και στις μεθόδους της έρευνας και μελέτης της Ιστορίας. Ωστόσο, υπάρχει η κοινή παραδοχή πως κάθε κίνηση, μεταβολή και δημιουργία έχουν ιστορικό ενδιαφέρον.

1.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ

Τοπική Ιστορία νοείται η ιστορία ενός τόπου, με συγκεκριμένο κοινωνικοπολιτικοοικονομικό πλαίσιο σε σχέση με την ιστορία μίας ευρύτερης περιοχής, αλλά και με τη Γενική Ιστορία. Φαινομενικά ο όρος ίσως θεωρηθεί πολύπλοκος, για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητο να τον αναλύσουμε λαμβάνοντας υπόψη κάποιες παραμέτρους. Η πρώτη παράμετρος έχει να κάνει με το γεγονός ότι το κέντρο της έρευνας του ιστορικού υλικού είναι ο ίδιος ο τόπος. Η δεύτερη παράμετρος έχει σχέση με το πώς συνδέεται η Τοπική Ιστορία μίας περιοχής με την ευρύτερη ιστορία. Αυτό μας δίνει την ευκαιρία σύγκρισης αλλά και εξαγωγής γόνιμων συμπερασμάτων. (Πιπίνη & Βαμβακίδου, 2015) Επίσης, παρουσιάζεται ένα σημαντικό δίλημμα τη στιγμή που πρέπει να καθοριστεί το πλαίσιο της Τοπικής Ιστορίας. Το συγκεκριμένο δίλημμα έχει να κάνει με την έννοια του τόπου, δηλαδή εάν με το συγκεκριμένο όρο εννοείται η ιδιαίτερη πατρίδα του ανθρώπου ή αν σχετίζεται με μια ευρύτερη περιοχή. (Φύκαρης, 2003)

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονίσουμε ότι η Τοπική Ιστορία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη Γενική Ιστορία, καθώς αυτή αποτελεί είδος της ιστορίας. Εκτός από αυτό, δεν έχει διαφορά από τις υπόλοιπες ιστοριογραφικές δραστηριότητες, πέρα από το γεγονός ότι περιορίζεται σε τοπική κλίμακα. Με άλλα λόγια οι ερευνητές εργάζονται και μελετούν με τον ίδιο τρόπο το ιστορικό υλικό και τις πηγές, καθώς όπως και στα άλλα είδη κινούνται μέσα σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. (Λεοντσίνης, 1996)

Όπως διαβάζουμε στο εγχειρίδιο του εκπαιδευτικού για την Τοπική Ιστορία της Γ' Γυμνασίου, το ενδιαφέρον των ερευνητών στρέφεται σε έναν πιο μικρό χώρο, αλλά και σε μικρότερες κοινωνικές ομάδες. Η Τοπική Ιστορία είναι μικροϊστορία, η οποία προσπαθεί να ερμηνεύσει γεγονότα, τα οποία μέχρι την περίοδο της μελέτης τους αντιμετωπίζονται γενικά και πολλές φορές ελλιπώς. Για την επίτευξη μιας ουσιαστικής

μελέτης και την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων κρίνεται απαραίτητη η ένταξή τους στην μακροϊστορία (Γενική Ιστορία). Ακόμα, η Τοπική Ιστορία μπορεί να συμβάλει και στην κατανόηση θεμάτων της Γενικής Ιστορίας.

1.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Τοπική Ιστορία ως αντικείμενο διδασκαλίας δεν εμφανίζει σημαντική διάδοση παγκοσμίως, με εξαίρεση τις ΗΠΑ και τη Βρετανία, οι οποίες ενθαρρύνουν αυτή την τάση.

Στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, η Τοπική Ιστορία ξεκίνησε να συμπεριλαμβάνεται στα Προγράμματα Σπουδών την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο, υπάρχουν διάφορα στοιχεία τα οποία εμφανίζονται σε διάφορες περιόδους. Ήδη από το 1885 εμφανίζεται η διδασκαλία της Πατριδογνωσίας, ενώ το 1913 συμπεριλαμβάνεται και επισήμως στο Πρόγραμμα Σπουδών των τάξεων του Δημοτικού. Ο όρος της Πατριδογνωσίας εμφανίζεται και στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, μέσα από διάφορα μαθήματα . Ωστόσο, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί χρησιμοποιώντας τον συγκεκριμένο όρο, καθώς τα συγκεκριμένα μαθήματα δεν θα πρέπει να συγκρίνονται με τη σημερινή μορφή της Τοπικής Ιστορίας. Τέλος, τα τελευταία χρόνια υπήρξαν διάφορα πειραματικά προγράμματα, που είχαν ως στόχο να δημιουργηθούν πρότυπα, αλλά και να παραχθεί εκπαιδευτικό υλικό, τα οποία θα συμβάλουν στην ένταξη της Τοπικής Ιστορίας στο Πρόγραμμα Σπουδών. (Παληκίδης, 2010)

1.4.2 ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η Τοπική Ιστορία εντάχθηκε στο Πρόγραμμα Σπουδών μόλις στην αρχή της προηγούμενης δεκαετίας. Σύμφωνα με τον «Οδηγό για τον εκπαιδευτικό – Τοπική Ιστορία», στόχος της εισαγωγής της Τοπικής Ιστορίας στα Αναλυτικά Προγράμματα είναι η ενίσχυση του μαθήματος της Ιστορίας. Επίσης, η εισαγωγή της στην εκπαιδευτική διαδικασία συμβάλλει στην ανανέωση του μαθήματος της Ιστορίας. (Οδηγός για τον εκπαιδευτικό, 2011)

Στο πλαίσιο της γενικότερης ανανέωσης, με το «Νέο Σχολείο» εντάσσονται οι ερευνητικές εργασίες (project), οι οποίες καταλαμβάνουν τουλάχιστον δύο διδακτικές ώρες εβδομαδιαία. Οι συγκεκριμένες εργασίες μπορούν να εκπονηθούν είτε αυτόνομα, είτε συνδυάζοντάς τες με το πρόγραμμα διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας. Ιδιαίτερα στην Γ' Γυμνασίου υπάρχει δυνατότητα συνδυασμού των projects με συγκεκριμένες ενότητες του μαθήματος της Ιστορίας. Από την άλλη, εάν χρησιμοποιηθούν αυτόνομα, καλό θα ήταν να ληφθούν υπόψη από τους εκπαιδευτικούς, ορισμένες παράμετροι, όπως η υλικοτεχνική υποδομή, ώστε να γίνει η επιλογή του κατάλληλου θέματος. Σημαντική είναι και η αναζήτηση θεμάτων τα οποία ενδείκνυνται για σχολική έρευνα. (Οδηγός για τον εκπαιδευτικό, 2011)

Συμπληρωματικά, είναι απαραίτητο να αναφερθούν κάποιοι βασικοί παράγοντες, οι οποίοι λήφθηκαν υπόψη κατά την ένταξη της Τοπικής Ιστορίας στο Πρόγραμμα Σπουδών. Αρχικά, οι σύγχρονες τάσεις στην επιστήμη της Ιστορίας κρίνουν απαραίτητη και την ανανέωση του μαθήματος της Ιστορίας. Η «Νέα Ιστορία» διαφοροποιεί το ιστορικό γεγονός από την ιστορική έρευνα, με αποτέλεσμα να δίνεται προτεραιότητα στις ερευνητικές εργασίες και το ιστορικό υλικό γίνεται παιδαγωγικό προϊόν. Επίσης, στις μέρες μας το σχολείο αποτελεί μία πολυπολιτισμική κοινότητα που έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό, τόσο στις μεθόδους διδασκαλίας, όσο και στο τεχνολογικό περιβάλλον. Τέλος, οι σύγχρονες εκπαιδευτικές τάσεις εστιάζουν στον εκσυγχρονισμό του ρόλου του εκπαιδευτικού, των μέσων διδασκαλίας και των αξιολογικών μεθόδων του αποτελέσματος, καθώς η εκπαίδευση θεωρείται μία δυναμική διαδικασία. (Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, 2001)

1.4.3 ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σε αυτό το σημείο τίθεται το ερώτημα «γιατί να διδάξουμε την Τοπική Ιστορία στο σχολείο;». Θα μπορούσαμε να πούμε πως η Τοπική Ιστορία αποτελεί ένα μέσο καλλιέργειας της ιστορικής σκέψης, με την προϋπόθεση, η διδασκαλία να γίνεται με τη χρήση των κατάλληλων μεθόδων. Επίσης, η διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας προσφέρει στους μαθητές τη δυνατότητα γνωριμίας της ιστορίας του τόπου τους, αλλά και να έρθουν σε επαφή με την ιστορική έρευνα και μέθοδο. Βασικός στόχος είναι οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με την ιστορία του τόπου τους και να μάθουν πράγματα, τα οποία δεν προσφέρει η Τοπική Ιστορία με τη σημερινή μορφή της διδασκαλίας της. (Παληκίδης, 2010)

Ωστόσο, ο εκπαιδευτικός να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός, καθώς πολλές φορές δεν υπάρχει δυνατότητα διαχωρισμού της Τοπικής από τη Γενική Ιστορία. Αυτό συμβαίνει διότι οι διαφορές ανάμεσά τους δεν είναι πάντοτε ευδιάκριτες. Επιπλέον, η προσέγγιση στη διδασκαλία, όπως και η μεθοδολογία που ακολουθούνται είναι η ίδια. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει η σχέση τους είναι μία σχέση αλληλοσυμπλήρωσης. (Λεοντσίνης – Ρεπούση)

Συνοψίζοντας, η Τοπική Ιστορία είναι σε θέση να αποτελέσει το συνδετικό κρίκο μεταξύ της σχολικής ιστορίας και της συλλογικής μνήμης.

1.4.4 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Η ένταξη της διδασκαλίας της Τοπικής Ιστορίας, είναι σε θέση να προσφέρει μια σειρά από πλεονεκτήματα. Αρχικά, οι μαθητές αποκτούν ερευνητικές δεξιότητες,

παρατήρησης αλλά και επεξεργασίας του ιστορικού υλικού. Επίσης, με την εισαγωγή της Τοπικής Ιστορίας επιτυγχάνεται η ανανέωση και στο ίδιο το μάθημα της Ιστορίας. Ο συνδυασμός των ειδών της Ιστορίας (Γενικής και Τοπικής) δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να κατανοούν την ύλη του μαθήματος, με απτά παραδείγματα. Εκτός από τα παραπάνω, οι μαθητές αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη και κατ' επέκταση την ιστορική τους σκέψη, αλλά και συνείδηση. Τέλος, η διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας ευνοεί την κοινωνικοποίηση των μαθητών, καθώς τα θέματα και η μεθοδολογία που ακολουθούν αναπτύσσουν τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών. (Λεοντσίνης, 1996)

Με άλλα λόγια , δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να αντιμετωπίζει διερευνητικά το οικείο περιβάλλον του, με τη διατύπωση υποθέσεων, τις παρατηρήσεις, τις περιγραφές αλλά και την προσπάθεια εξήγησης των λόγων, που τα γεγονότα έλαβαν την παρούσα μορφή, σε ένα συγκεκριμένο τόπο. Επίσης, επιτυγχάνεται η δημιουργική ενεργοποίηση των προσπαθειών διατήρησης της πολιτιστική φυσιογνωμίας του τόπου. Τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα, να καλλιεργούνται κίνητρα δράσης, τόσο σε συλλογικό, όσο και σε ατομικό επίπεδο (εντός ή εκτός του σχολείου). (Οδηγός για τον εκπαιδευτικό, 2011)

Ο μαθητής – ιστορικός προκειμένου να κατανοήσει την Τοπική Ιστορία είναι απαραίτητο να εντάξει το υπό διερεύνηση αντικείμενο σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Τέλος, σύμφωνα με το σχολικό εγχειρίδιο για τον εκπαιδευτικό της Γ' Γυμνασίου, οι μαθητές μαθαίνουν να εργάζονται ως ερευνητές – ιστορικοί. Η συμμετοχή τους σε όλη την ερευνητική διαδικασία, από την επιλογή του υπό διερεύνηση θέματος, μέχρι την εξαγωγή των συμπερασμάτων δίνει στο μαθητή την αίσθηση της ελευθερίας, με αποτέλεσμα να αναδεικνύονται οι δημιουργικές ικανότητες των μαθητών - ερευνητών. (Τοπική Ιστορία – Βιβλίο Καθηγητή, 2004)

1.5 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Στο σχολικό εγχειρίδιο για τον εκπαιδευτικό της Γ' Γυμνασίου, αναφέρεται πως με την έρευνα και τη μελέτη θεμάτων Τοπικής Ιστορίας οι μαθητές αναπτύσσουν διάφορες

δεξιότητες. Στόχος είναι οι μαθητές να μάθουν να αντιμετωπίζουν διερευνητικά το περιβάλλον τους, αλλά και να είναι σε θέση να διατυπώνουν υποθέσεις. Επίσης, οι μαθητές να είναι σε θέση να βρίσκουν, να επιλέγουν, να αξιολογούν και να αξιοποιούν με τρόπο αντικειμενικό τις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης. (Τοπική Ιστορία – Βιβλίο Εκπαιδευτικού, 2004)

Εκτός από τα παραπάνω, ένας από τους βασικούς στόχους της Τοπικής Ιστορίας είναι οι μαθητές – ερευνητές να μπορέσουν να κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ παρόντος και παρελθόντος, αλλά και την απόσταση και τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσά τους. Επιπλέον, επιδιώκει να κατανοήσουν την σημασία που έχει η διαμόρφωση καίριων ερωτημάτων, αλλά και πως η κριτική στάση απέναντι στη μελέτη των ιστορικών πηγών πληροφόρησης αποτελεί τη βάση για τη γνώση του παρελθόντος. Τέλος, η μελέτη της ιστορίας και γενικά του παρελθόντος μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πολιτικούς, ιστορικούς και κοινωνικούς σκοπούς. (Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, 2011)

Συμπληρωματικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως η Τοπική Ιστορία στοχεύει στην κατανόηση της δραστηριότητας του ανθρώπου στο παρελθόν. Έτσι, ο ερευνητής μπορεί να διαχειριστεί το παρόν, αλλά και να συνειδητοποιήσει την προσωπική και συλλογική ευθύνη.

Ωστόσο, θα πρέπει να τονίσουμε ότι σκοπός της Τοπικής Ιστορίας δεν είναι να τονωθεί τόσο η εθνική συνείδηση των μαθητών, όσο η ιστορική συνείδησή τους. Αυτό συμβαίνει διότι, στην ιστορική συνείδηση ενυπάρχει η εθνική συνείδηση. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικοί, γιατί εάν προσπαθήσουν να ενισχύσουν την εθνική συνείδηση, ελλοχεύει ο κίνδυνος να παραγκωνιστεί η ιστορική. (Φύκαρης, 2003)

1.6 ΕΣΦΑΛΜΕΝΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Κάποιες φορές οι εκπαιδευτικοί παρερμηνεύουν τους στόχους της διδασκαλίας της Τοπικής Ιστορίας. Συχνά, ο εκπαιδευτικός που αναλαμβάνει τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας προσπαθεί να τονίσει στους μαθητές την έννοια του τοπικού, με αποτέλεσμα οι μαθητές να χάνουν την αίσθηση του μέτρου και τελικά να μην επιτυγχάνεται ο σκοπός της διδασκαλίας. Επίσης, κυριαρχεί η άποψη πως η Τοπική Ιστορία χρησιμοποιείται ουσιαστικά ως μία εισαγωγή της Γενικής Ιστορίας. Τέλος, η ιστορική έρευνα και διδασκαλία μειώνεται με το διαχωρισμό των τάξεων, θέτοντας στο κέντρο της αναζήτησης την κατώτερη κοινωνική τάξη και τον αγώνα της για την επιβίωση. Με αυτόν τον τρόπο, ο σκοπός της μετατοπίζεται σε μέσο ηθικής μόρφωσης. (Φύκαρης, 2003)

1.7 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Για να επιτευχθούν οι στόχοι της διδασκαλίας της Τοπικής Ιστορίας είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη κάποιες προσεγγίσεις που αφορούν τη διδασκαλία. Αρχικά, είναι απαραίτητο να γίνεται μία διεπιστημονική προσέγγιση, με αποτέλεσμα την εξαγωγή ενός διεπιστημονικού συμπεράσματος σε συνδυασμό με την εκπόνηση της ερευνητικής εργασίας. Επίσης, πρέπει να τονίσουμε πως η ανάλυση των θεμάτων θα πρέπει να είναι πολυδιάστατη, ώστε να αναδεικνύονται όλες οι πτυχές των υπό μελέτη θεμάτων – γεγονότων. Τέλος, στη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούνται εποπτικά μέσα, ώστε να βελτιώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία.

1.8 ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η Τοπική Ιστορία διαθέτει ένα ευρύ φάσμα από το οποίο αντλεί τη θεματολογία της. Ενδεικτικά τα θέματα μπορούν να αφορούν διάφορα ιστορικά γεγονότα. Επίσης, προέρχονται από την παράδοση ενός τόπου, όπως για παράδειγμα ήθη και έθιμα. Επιπλέον, συχνά εκπονούνται έρευνες που αφορούν την πορεία διάφορων τοπικών

κοινοτήτων. Τέλος, ασχολούνται με την εξέλιξη του πολιτισμού ή της γλώσσας, τα οποία αφορούν μία συγκεκριμένη περιοχή. Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι οι διάφορες κατηγορίες στηρίζουν ή αλληλοσυμπληρώνονται μεταξύ τους. (Νάκου, 2000)

2 ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε στο Λαϊκό Πολιτισμό. Αρχικά, θα προσδιορίσουμε την έννοια του όρου. Επίσης, θα μελετήσουμε τη σχέση του Λαϊκού Πολιτισμού με την Τοπική Ιστορία. Τέλος, θα αναλύσουμε το ρόλο του Λαϊκού Πολιτισμού στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα και τους διάφορους προβληματισμούς που θα προκύψουν.

2.2 ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥΣ

Λαογραφία είναι η επιστήμη που μελετά το Λαϊκό Πολιτισμό. Ειδικότερα, προσπαθεί να κατανοήσει τον τρόπο ζωής, σκέψης, συμπεριφοράς κλπ. ενός κοινωνικού φορέα, ενός συγκεκριμένου πολιτισμού. Με τη χρήση του όρου «λαϊκός» συνδεόμαστε αμέσως με μία σταθερή, το λαό. Με άλλα λόγια, η επιστήμη της Λαογραφίας μελετά τις συμπεριφορές των λαϊκών στρωμάτων μίας συγκεκριμένης κοινωνίας, του οποίου η δομή επέτρεψε την ανάπτυξη των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν την έννοια και το περιεχόμενο του λαϊκού πολιτισμού. (Μπάδα, 2012)

Σε αυτό το σημείο είναι απαραίτητο να διευκρινίσουμε την έννοια του «Λαϊκού Πολιτισμού». Η έννοια αυτή διαθέτει κάποια βασικά χαρακτηριστικά, τα οποία είναι απαραίτητα να γνωρίζουμε, ώστε να προχωρήσουμε στη μελέτη του. Αρχικά, ο Λαϊκός Πολιτισμός εμπεριέχει το στοιχείο του αυτοσχεδιασμού, δηλαδή δεν πρόκειται για μία επανάληψη της λαϊκής έκφρασης, αλλά είναι προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις μίας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Επίσης, ο Λαϊκός Πολιτισμός προϋποθέτει την ύπαρξη διαπροσωπικών σχέσεων στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας. Επιπλέον, ο συλλογικός και ανώνυμος μηχανισμός παραγωγής, διάδοσης και διάρκειας στη λαϊκή μνήμη απαιτεί την αρχή της προφορικότητας. Τέλος, ένα ακόμα χαρακτηριστικό είναι η πολιτισμική ταυτότητα, αλλά και η λειτουργικότητα της κοινωνίας. (Δαμιανάκος, 1987)

Ένας ακόμα όρος που είναι απαραίτητος να εξηγήσουμε, είναι ο όρος «Λαϊκή Παράδοση». Η έννοια της παράδοσης, ετυμολογικά προέρχεται από το ρήμα παραδίδωμι, που σημαίνει η κληροδότηση από τη μία γενιά στην επόμενη. Σύμφωνα με το εγχειρίδιο για τα κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων, η παράδοση μπορεί να είναι είτε προφορική, είτε γραπτή. Η πρώτη αναφέρεται σε όλα αυτά που παραδίδονται από γενιά σε γενιά και αποτελούν την πλειονότητα των στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού, καθώς στο παραδοσιακό κοινωνικό πλαίσιο, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ήταν αναλφάβητοι. Η δεύτερη έχει να κάνει με το υλικό που έχουμε κληρονομήσει από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και βρίσκεται σε γραπτή μορφή. Στο σημείο αυτό δημιουργείται το ερώτημα «ποια η σχέση της Λαϊκής Παράδοσης με το Λαϊκό Πολιτισμό;». Ουσιαστικά πρόκειται για ένα συνώνυμο όρο. Η γενικότερη έννοια του πολιτισμού περιέχει την παράδοση και το λαϊκό πολιτισμό. (Μπεντεβή- Σπυροπούλου, 2006)

2.2.1 ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

Παραθέτοντας παραπάνω τον ορισμό της επιστήμης της Λαογραφίας και του Λαϊκού Πολιτισμού αναφέρθηκε και το γενικότερο αντικείμενό τους. Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να αναφέρουμε τη θέση δύο μεγάλων λαογράφων σχετικά με το αντικείμενο της Λαογραφίας. Ο Μερακλής υποστηρίζει πως « η λαογραφία έχει ένα ξεκάθαρο αντικείμενο έρευνας: το λαό μίας χώρας, ολόκληρο το λαό, όπως εκφράζεται μέσω του πολιτισμού του, και του πνευματικού και του υλικού, τον οποίο ο λαός συνεχώς πλάθει χρησιμοποιώντας στοιχεία της παράδοσης μαζί με νέα στοιχεία που του προσφέρει το παρόν, οι νέες κάθε φορά συνθήκες». Σύμφωνα με την παραπάνω θέση, καθίσταται σαφές ότι το αντικείμενο της λαογραφίας εκτείνεται και στο παρόν. Έτσι, καταλαβαίνουμε πως στη σύγχρονη κοινωνία παράγεται λαϊκός πολιτισμός. (Μερακλής, 1953) Από την άλλη η Αλ. Κυριακίδου – Νέστορος αμφιβάλλει για το αν μία καταναλωτική κοινωνία επιτρέπει τη δημιουργία ενός λαϊκού τρόπου ζωής και κατ' επέκταση ενός λαϊκού πολιτισμού. Η ίδια υποστηρίζει ότι για να υπάρξει λαϊκή δημιουργία, ο λαός ή έστω ένα μέρος του είναι απαραίτητο να υιοθετήσει ένα αξιακό

σύστημα ανεξάρτητο από το αστικό. Θα πρέπει να παρουσιάζει κοινωνική ολοκλήρωση. (Μπάδα,2012)

2.3 Η ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το να γνωρίζει κάποιος το λαϊκό πολιτισμό του τόπου του δίνει τη δυνατότητα να γνωρίζει και την εθνική και πολιτισμική του ταυτότητα. Επίσης, με τη γνώση του λαϊκού πολιτισμού αποφεύγεται η πολιτισμική εκμηδένιση από ισχυρά οικονομικά αλλά και πολιτικά κέντρα. Στις μέρες μας παρατηρούμε σε πολλές χώρες, κυρίως του Νότου μία πολιτισμική αλλοτρίωση, σε μία προσπάθεια δημιουργίας μιας κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας. (Σταθόπουλος, 2006) (Λυμπέρης, 2011)

2.3.1 ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΓΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Αν και έχουν εκπονηθεί διάφορες μελέτες σχετικά με το Λαϊκό Πολιτισμό, παρατηρούμε γενικά ότι υπάρχει άγνοια γύρω από αυτό το πεδίο. Βασικός λόγος μπορούμε να υποθέσουμε πως είναι ο αποκλεισμός του από τα σχολικά προγράμματα σπουδών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο μόνος πομπός και πηγή πληροφόρησης να είναι η ίδια η οικογένεια μεταφέροντας στα νεότερα μέλη της κάποιες τοπικές παραδόσεις. (Λυμπέρης, 2011)

2.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Αρχικά, είναι απαραίτητο να αναφέρουμε πως υπάρχει ένα διαχρονικό ερώτημα για τη χρησιμότητα του Λαϊκού Πολιτισμού ως πεδίο γνώσης και εκπαίδευσης, αλλά και για

τη συστηματική διδασκαλία του στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να επισημάνουμε πως ο Λαϊκός Πολιτισμός δεν υπάρχει ως γνωστικό αντικείμενο στα προγράμματα σπουδών των βαθμίδων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα η διδασκαλία του να γίνεται μέσα από διαδικασίες μάθησης των υπαρχόντων γνωστικών αντικειμένων ή μέσω ερευνητικών εργασιών (project). (Λυμπέρης, 2011) Για το λόγο αυτό, τα προγράμματα σπουδών αναφέρονται στο Λαϊκό Πολιτισμό και δίνουν οδηγίες για την ένταξη στοιχείων του στη μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, τα σχολικά εγχειρίδια παρατηρούμε ότι πολλές φορές παροτρύνουν τις επισκέψεις σε μουσεία λαογραφικού περιεχομένου, συνδυάζοντας προτάσεις διερευνητικών εργασιών.

Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ο Λαϊκός Πολιτισμός αρκετές φορές αντιμετωπίζεται από τους εκπαιδευτικούς με την έννοια του φολκλόρ. Ωστόσο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο σύγχρονης διδακτικής μεθόδου. (Ζώη & Λουρδή, 2017)

Είναι απαραίτητο να τονίσουμε πως κατά τη διδασκαλία του Λαϊκού Πολιτισμού θα πρέπει να γίνει αξιοποίηση των στοιχείων που προκύπτουν μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια αλλά κυρίως από την έρευνα των μαθητών. Έτσι, οι μαθητές θα προσπαθήσουν μόνοι τους να ξαναδημιουργήσουν το παρελθόν τους αξιοποιώντας τη δημιουργική τους σκέψη στο πλαίσιο μίας βιωματικής μάθησης. Τέλος, θα μπορούσαμε να προτείνουμε το συνδυασμό της διδασκαλίας του Λαϊκού Πολιτισμού με τη διδασκαλία μαθημάτων που ανήκουν στον κλάδο των Ανθρωπιστικών Σπουδών. (Γ. Γιαννούλης)

2.4.1 ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Εκτός από διαθεματικές εργασίες στο πλαίσιο των γνωστικών αντικειμένων, έχουν εισαχθεί και άλλες μορφές που ανήκουν στο πεδίο του Λαϊκού Πολιτισμού. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως στο πλαίσιο του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, πολλές φορές γίνεται εκμάθηση παραδοσιακών χορών, αλλά και τραγουδιών. Επίσης, κάποιες φορές αναπαριστώνται διάφορα τοπικά έθιμα ή στοιχεία του παραδοσιακού τρόπου ζωής, χωρίς όμως να γίνεται προσπάθεια να κατανοηθούν από τους μαθητές, αλλά και χωρίς να επεξηγείται η ουσία και η σημασία τους.

2.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Αρχικά, το να γνωρίζει ο άνθρωπος το Λαϊκό Πολιτισμό του τόπου του δίνει τη δυνατότητα να γνωρίζει και την εθνική και πολιτισμική του ταυτότητα. (Λυμπέρης, 2011)

Ζούμε σε μία πολυπολιτισμική κοινωνία, για την οποία η διδασκαλία του Λαϊκού Πολιτισμού μπορεί να αποτελέσει πυρήνας της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Επίσης, η διδασκαλία του Λαϊκού Πολιτισμού μπορεί να βοηθήσει στη απόκτηση εθνικής συνείδησης, αλλά και να αναστείλει τον πολιτισμικό κατακερματισμό των ασθενέστερων χωρών στο πλαίσιο της δημιουργίας μίας ενιαίας ευρωπαϊκής ταυτότητας. Γι' αυτό η γνώση του Λαϊκού Πολιτισμού είναι σε θέση να συνδέσει τους πολιτισμούς και να αναδείξει τα κοινά στοιχεία των λαών. (Σταθόπουλος, 2006)

2.6 ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μέσα από τη διδασκαλία του, ο Λαϊκός Πολιτισμός στοχεύει στην ανάδειξη των κοινών στοιχείων των διάφορων πολιτισμών, αλλά και στην αποδοχή της διαφορετικότητας. Επίσης, θέτει ως στόχο την απόκτηση εθνικής συνείδησης, αλλά και γνώσης των εθίμων και των τοπικών παραδόσεων του τόπου τους. Ωστόσο, οι παραπάνω στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν μέσα από δραστηριότητες «πεζές», με την έννοια της απλής εξεύρεσης διάφορων τοπικών στοιχείων όπως, τραγούδια, μουσικές κ.α. Κρίνεται απαραίτητο να υπάρξει ενδελεχής, διαθεματική έρευνα, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένα στοιχεία και μεθόδους. Έτσι, βλέποντας το Λαϊκό Πολιτισμό από διαφορετική σκοπιά, συγκρίνοντάς τον με το παρελθόν δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης της κριτικής σκέψης. (Ζώη & Λουρδή, 2017)

Εκτός από τα παραπάνω, ο Λαϊκός Πολιτισμός στοχεύει στο να έρθουν οι μαθητές σε επαφή και κατ' επέκταση να κατανοήσουν την τοπική τους ταυτότητα. Επίσης, σκοπός

της διδασκαλίας του Λαϊκού Πολιτισμού είναι η ανάδειξη της δυναμικότητας του πολιτισμού τόσο στο χώρο, όσο και στον χρόνο.

2.7 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας για τον εκπαιδευτικό, η Λαογραφία δεν ταυτίζεται με την Τοπική Ιστορία. Ωστόσο, αποτελεί υποστηρικτικό υλικό για τον ερευνητή. Επίσης, πολλές φορές είναι δυνατό να ταυτιστεί η θεματολογία των δύο επιστημών, αλλά με διαφορετική εστίαση. Επιπρόσθετα, λόγω της διαθεματικότητας που πρέπει να διακατέχει αυτά τα πεδία, μπορούν να συνδυαστούν τα δύο αντικείμενα. (Τοπική Ιστορία – Βιβλίο Εκπαιδευτικού, 2004) Εκτός από τα παραπάνω, η Τοπική Ιστορία και ο Λαϊκός Πολιτισμός, μέσα από το αντικείμενό τους, δίνει τη δυνατότητα επίτευξης μίας ουσιαστικής και βαθύτερης επικοινωνίας μεταξύ των διάφορων πολιτισμών. Επιπλέον, συμβάλλει αποτελεσματικά στην μαθησιακή διαδικασία, στο σύγχρονο διαπολιτισμικό σχολείο. Τέλος, και οι δύο αποτελούν δομικά στοιχεία για τη διαμόρφωση ενός μελλοντικού τρόπου ζωής. (Γ. Γιαννούλης)

Συνοψίζοντας, με βάση τα παραπάνω, κατανοούμε ότι δεν πρόκειται για ταυτόσημες έννοιες, αλλά για δύο έννοιες που αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοϋποστηρίζονται. Τέλος, αποτελούν συνδεδετικό κρίκο της γνώσης μεταξύ των πολιτισμών.

3 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΤΠΕ)

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ραγδαία ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών. Γι' αυτό κρίνεται απαραίτητη η ένταξή τους στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο, όπως και σε άλλους τομείς της καθημερινής ζωής. Οι ΤΠΕ είναι σε θέση να προσφέρουν πληθώρα πλεονεκτημάτων στο μαθητή, τα οποία και θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια.

3.2 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΠΕ

Στις μέρες μας ο όρος «Πληροφορική» έχει αντικατασταθεί από τον όρο Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Ως ΤΠΕ ορίζονται οι τεχνολογίες που μας δίνουν τη δυνατότητα να επεξεργαστούμε και να μεταδώσουμε διάφορες μορφές πληροφοριών και τα μέσων που μας επιτρέπουν να μεταδίδουμε – παράγουμε αυτές τις πληροφορίες. Εκτός των παραπάνω, στις ΤΠΕ συγκαταλέγονται και οι επαγγελματικοί χώροι που έχουν άμεση σχέση με τα πληροφοριακά συστήματα. Τέλος, σε αυτά συμπεριλαμβάνεται και η βιομηχανία ανάπτυξης λογισμικού ως ξεχωριστός τομέας των ΤΠΕ.

3.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

3.3.1 ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι ΤΠΕ εισήχθησαν στην ελληνική εκπαίδευση στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Αρχικά, το μάθημα της Πληροφορικής εντάχθηκε στο πρόγραμμα σπουδών των σχολείων της Β'βάθμιας εκπαίδευσης, ξεκινώντας από την Τεχνική Β'Βάθμια

Εκπαίδευση. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 το μάθημα της Πληροφορικής συμπεριλαμβάνεται στο πρόγραμμα σπουδών της κατώτερης Β' Βάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο). Στα τέλη του 20^{ου} αι. η Πληροφορική εντάσσεται και στο πρόγραμμα σπουδών της ανώτερης Β' Βάθμιας εκπαίδευσης (στις δύο πρώτες τάξεις ως υποχρεωτικό μάθημα, γενικής παιδείας και στην τελευταία ως μάθημα επιλογής της τεχνολογικής κατεύθυνσης). Στις αρχές του 21^{ου} αι. η Πληροφορική εντάσσεται σταδιακά στην Α' Βάθμια εκπαίδευση και ο υπολογιστής καθίσταται ως διεπιστημονικό εργαλείο προσέγγισης της γνώσης. Ωστόσο, ακόμα και σήμερα στα περισσότερα σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστής είναι το μόνο τεχνολογικό μέσο το οποίο χρησιμοποιείται κατά την εκπαιδευτική διαδικασία (κυρίως στο μάθημα της Πληροφορικής). Τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια σταδιακής εισαγωγής διαδραστικών και projectors πινάκων σε κάποια σχολεία. Όμως αυτή η διαδικασία βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο.

3.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας αναδιαμορφώνει τον τρόπο επεξεργασίας των πληροφοριών. Η εισαγωγή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορούμε να πούμε ότι είναι μία πρόκληση, διότι οι εκπαιδευτικοί του συγκεκριμένου μαθήματος καλούνται να αλλάξουν τον τρόπο σκέψης τους σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης της διδασκαλίας του παρελθόντος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία και διαμόρφωση μίας νέας ιστορικής συνείδησης. (Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, 2011)

3.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Πολλοί υποστηρίζουν πως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής αποτελεί ένα αναπόσπαστο εργαλείο του εκπαιδευτικού, το οποίο παρέχει πολλές δυνατότητες για την επίτευξη των σκοπών της διδασκαλίας. Στο σημείο αυτό θα παραθέσουμε μερικά από τα κυριότερα πλεονεκτήματα, λαμβάνοντας υπόψη την βιβλιογραφία. Αρχικά, οι ΤΠΕ βοηθούν στην ανάπτυξη ενός μαθησιακού περιβάλλοντος, το οποίο διαθέτει πλήθος δραστηριοτήτων, οι οποίες καθιστούν την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και τη μάθηση πιο ελκυστική και ευχάριστη. (Βοσνιάδου, 2006) Επίσης, δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να επιλέγουν κριτικά τις διάφορες πληροφορίες, συγκρίνοντάς τες με άλλες πάρα πολύ γρήγορα. (Τζόκας, 2002) (Ευσταθίου – Καραγεωργάκη, 2007) Εκτός από τα παραπάνω, βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος και της ύλης του μαθήματος (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Επιπλέον, οι μαθητές ενθαρρύνονται, καθώς μπορούν πλέον να εργάζονται με το δικό τους ρυθμό, με αποτέλεσμα να μην εξαρτώνται από τον εκπαιδευτικό. (Ευσταθίου – Καραγεωργάκη, 2007). Τέλος, με την χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή, ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να ελέγχει μόνος του την πρόοδό του, ενώ δίνεται και η δυνατότητα επικοινωνίας των μαθητών με άλλους από διαφορετικές περιοχές. (Ράπτης & Ράπτη, 2007) Όλα τα παραπάνω ενισχύουν την κριτική σκέψη των μαθητών. (Βοσνιάδου, 2006)

Με άλλα λόγια, η διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας με τη χρήση των ΤΠΕ, αρχικά, είναι απαραίτητο να συνδυάζεται με τους στόχους της διδασκαλίας, αλλά και να τη συμπληρώνει. Όπως επισημαίνεται στη βιβλιογραφία, είναι απαραίτητο να αξιοποιούνται οι δυνατότητες των ΤΠΕ κατά τη διδακτική διαδικασία. Επίσης, δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αποκτήσουν πρόσβαση σε ιστορικές πηγές (πρωτογενείς και δευτερογενείς). Με αυτόν τον τρόπο, η εκπαιδευτική διαδικασία αποκτά ένα είδος βιωματικού χαρακτήρα για ιστορικά γεγονότα.

Συμπερασματικά, οι ΤΠΕ και ιδιαίτερα ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη μαθησιακή διαδικασία όλων των γνωστικών αντικειμένων, με τη χρήση των κατάλληλων δραστηριοτήτων.

3.5.1 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στις μέρες μας οι περισσότεροι αποδέχονται ότι οι ΤΠΕ αποτελούν ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο, το οποίο, όταν χρησιμοποιηθεί κατάλληλα, προάγει τους στόχους της εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική λειτουργία των ΤΠΕ, περιγράφεται από τους Ράπτη και Ράπτη. Αρχικά, παρουσιάζεται ως σημαντική πηγή πληροφόρησης, αλλά και ως μέσο αξιολόγησης το οποίο χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός, ώστε να διαφοροποιηθεί από το παραδοσιακό μοντέλο. Επίσης, η διδασκαλία της Πληροφορικής στο σύγχρονο σχολείο έχει σκοπό να καταρτίσει τους μαθητές, προσφέροντάς τους τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να χειριστούν τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Επιπλέον, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής δύναται να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο έρευνας για διερεύνηση διάφορων γνωστικών αντικειμένων. Τέλος, ο μαθητής χρησιμοποιεί τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και τις υπόλοιπες νέες τεχνολογίες ως μέσο διασκέδασης, αλλά και άτυπης μάθησης. (Ράπτης & Ράπτη, 2007)

3.6 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, πολλοί στέκονται διστακτικοί απέναντι στην εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Εδώ, κρίνεται σκόπιμο να αναφέρουμε μερικά από τα επιχειρήματα που προβάλλουν. Αρχικά, επισημαίνουν πως οι μαθητές μέσα από τη διαρκή ενασχόληση με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ίσως οδηγήσουν τους μαθητές σε απομόνωση από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο, αλλά και σε ένα αίσθημα εξάρτησης από τον ίδιο τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Επίσης, βασικότερος φόβος των επικριτών είναι ο κίνδυνος αντικατάστασης του εκπαιδευτικού από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Τέλος, με τη διαρκή ενασχόληση των μαθητών, κινδυνεύουν να εθιστούν και να δημιουργηθούν διάφορα προβλήματα υγείας. (Ράπτης & Ράπτη, 2007) Όλα αυτά, επισημαίνουν, πως αντί να ενισχύσουν την εκπαιδευτική διαδικασία και να επιφέρουν θετικά αποτελέσματα, τελικά θα επιφέρουν τα αντίθετα αποτελέσματα παραγκωνίζοντας τον στόχο της εκπαίδευσης.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως ο προβληματισμός που αναφέρθηκε παραπάνω και τα επιχειρήματα που παρουσιάστηκαν προηγουμένως, κατάφερε να δημιουργήσει κι άλλον ένα. Ο νέος προβληματισμός έχει να κάνει με τους όρους ένταξης στην διδασκαλία, που θα εξασφαλίζει το σκοπό της εκπαίδευσης και θα προάγει τη μάθηση.

3.7 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η εισαγωγή των ΤΠΕ στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο έχει ενταθεί και πλέον κρίνεται απαραίτητη και αυτονόητη. Έτσι, τονίζεται η αλληλοσυμπλήρωση μεταξύ της Ιστορίας και των ΤΠΕ. Αυτή η σχέση μεταξύ τους προσφέρει μία εναλλακτική μορφή βιωματικής μάθησης, σύμφωνα με τη νέα παιδαγωγική. Για το λόγο αυτό, το διαδίκτυο και τα λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης δύνανται να βελτιώσουν την εκπαιδευτική διαδικασία.

3.7.1 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η επιτυχία της χρήσης των νέων τεχνολογιών στις κοινωνικές επιστήμες, κρίνεται στο συνδυασμό της διερευνητικής μάθησης και της αξιοποίησης των πηγών που ανευρίσκονται στο διαδίκτυο. Εκεί ο μαθητής – ερευνητής είναι σε θέση να περιηγηθεί σε διάφορα περιβάλλοντα που διαθέτουν πολυμέσα, όπως εικόνες, ηχητικά ντοκουμέντα ή βίντεο. Η περιήγηση σε ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης βοηθούν τους μαθητές στο να εμβαθύνουν στο ουσιαστικό νόημα των πληροφοριών και όχι σε μία στείρα αποστήθιση, όπως γίνεται με τη μελέτη του σχολικού εγχειριδίου. (Diem, 2000) (Bass & Rosenzweig, 1999) (Βοσνιάδου, 2003)

Εκτός από τα παραπάνω, στον Οδηγό για τον Εκπαιδευτικό διαβάζουμε ότι το διαδίκτυο ως εργαλείο διδασκαλίας συμβάλλει στην ενίσχυση της ερευνητικής

μάθησης, καθώς ο μαθητής αναζητά πληροφορίες σύμφωνα με τις υπάρχουσες γνώσεις του, με αποτέλεσμα η μάθηση να αποκτά έναν προσωπικό χαρακτήρα. Τέλος, το διαδίκτυο δύναται να ενισχύσει τις δεξιότητες του μαθητή, ώστε να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί εποικοδομητικά την ιστορική πληροφορία. (Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, 2011)

3.7.2 ΤΟ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

Το υπερκείμενο αποτελεί ένα εργαλείο οργάνωσης και αναπαράστασης της πληροφορίας. Στηρίζεται στη χρήση συνδέσμων και δίνει τη δυνατότητα άμεσης σύνδεσης εννοιών, διαμορφώνοντας έτσι ένα δίκτυο σύνδεσης διάφορων νοημάτων.

Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, το υπερκείμενο μετατρέπεται σε ένα διαδραστικό μέσο, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να λάβει τις πληροφορίες με διαφορετικό τρόπο, χρησιμοποιώντας ελεύθερα τις διαθέσιμες επιλογές με το δικό τους ρυθμό. Τέλος, δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να λάβουν τις πληροφορίες άμεσα ξεφεύγοντας από το παραδοσιακό πλαίσιο του κειμένου. (Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, 2011)

3.7.3 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Το Λογισμικό Επεξεργασίας Κειμένου (Word) μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν εργαλείο επεξεργασίας των πληροφοριών, αλλά και εξαγωγής και παρουσίασης των συμπερασμάτων σε μορφή κειμένου. Επίσης, μέσω του λογισμικού αυτού ή άλλων παρεμφερών δίνει τη δυνατότητα παράθεσης διάφορων αποσπασμάτων των πηγών, αλλά και την παράθεση ερωτημάτων και απόψεων που τυχόν προκύψουν κατά την έρευνα. (Gardner, 1998) (Chandler, 2000) (Haydn, 2000) (Βακαλούδη, 2014)

3.7.4 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Το Λογισμικό Παρουσιάσεων (Power Point) δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να οργανώσει και να παρουσιάσει τα διάφορα ιστορικά γεγονότα, αλλά και το διδακτικό υλικό. Έτσι, διαμορφώνεται το περιβάλλον εργασίας της σχολικής τάξης, οργανώνονται οι πληροφορίες και αναδεικνύεται η πολυμορφία των ιστορικών πηγών. Τέλος, οι ιστορικές πληροφορίες αναδιαμορφώνονται και παίρνουν διαφορετικές μορφές. (Τσιβάς, 2001)

3.7.5 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η Εικονική Πραγματικότητα (Virtual Reality) θεωρείται κάθε αναπαράσταση από διάφορα λογισμικά. Η αναπαράσταση έχει να κάνει με την αξιοποίηση των λογισμικών για την επίτευξη μίας βιωματικής μάθησης της ιστορίας. Με αυτόν τον τρόπο ο μαθητής έχει την ευκαιρία να μελετήσει άμεσα το ιστορικό περιβάλλον και να έρθει σε επαφή μαζί του. Τέλος, είναι σε θέση να δημιουργήσει αντικείμενα που δεν υπάρχουν πλέον ή είναι δύσκολο να βρεθούν, ώστε να μελετηθούν. (Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, 2011)

3.7.6 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η χρήση του οπτικού αφηγήματος (visualization) στην παρουσίαση του παρελθόντος, συμπεριλαμβάνεται στα εργαλεία της ιστορικής αναπαράστασης και ερμηνείας μαζί με τις παραδοσιακές αφηγήσεις που χρησιμοποιούσαν οι ιστορικοί μέχρι σήμερα. Το οπτικό αφήγημα μπορεί να λειτουργήσει ως εναλλακτικός τρόπος παρουσίασης των γεγονότων ξεφεύγοντας από την παραδοσιακή παρουσίαση μέσω των κειμένων.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει στις ιστορικές πηγές. Το κέντρο μεταφέρεται από το κείμενο σε νέα εικονικά πρότυπα, πιο ρεαλιστικά. Η πρόσβαση στις ψηφιακές πληροφορίες δίνει καινούριες διαστάσεις στον τρόπο σκέψης των μαθητών. (Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, 2011)

3.7.7 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η Νέα Ιστορία και κατ' επέκταση η νέα διδακτική της προσέγγιση εμπλουτίζεται με την Ψηφιακή Αφήγηση (Digital Storytelling). Ψηφιακή Αφήγηση θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένας συνδυασμός της προφορικής αφήγησης με τη χρήση διάφορων τεχνολογικών μέσων. Με τη χρήση της Ψηφιακής Αφήγησης κινητοποιείται η δημιουργικότητα και η προσωπική έκφραση, γεγονός που την καθιστά μία δημιουργική διαδικασία. (Νούτσος, 2019)

Εκτός από τα παραπάνω, η ένταξη της Ψηφιακής Αφήγησης στο μάθημα της Ιστορίας αλλάζει τον τρόπο που ο μαθητής λαμβάνει και επεξεργάζεται την πληροφορία. Όσον αφορά τον εκπαιδευτικό, είναι σε θέση να αξιοποιήσει νέα μέσα για τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας. Με τη χρήση νέων μέσων διδασκαλίας, η διδασκαλία απομακρύνεται από το παραδοσιακό μοντέλο και κατ' επέκταση το ενδιαφέρον μετατοπίζεται από το κείμενο στην εικόνα. Έτσι, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν ψηφιακές ιστορίες, οι οποίες αφορούν διάφορα ιστορικά γεγονότα. (Νούτσος, 2019)

Συνοψίζοντας, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών μπορεί να επέλθει ανανέωση του μαθήματος της Ιστορίας και να αυξηθεί το ενδιαφέρον και η θετική εικόνα των μαθητών προς αυτό. (Νούτσος, 2019)

3.8 ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΠΕ

Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση η Τοπική Ιστορία και ο Λαϊκός Πολιτισμός μπορεί να διδαχθεί ταυτόχρονα. Άλλωστε η σχέση τους μπορεί να ειπωθεί και στη θεματολογία τους. Για τη μελέτη τους βασικό εργαλείο μπορούν να θεωρηθούν οι ΤΠΕ. Αρχικά, είναι απαραίτητο να τονίσουμε ότι οι ΤΠΕ λειτουργούν ως εργαλείο υποστήριξης της ιστορικής σκέψης. Επίσης, με τη βοήθεια των ΤΠΕ οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν σχέδια και δραστηριότητες. Έτσι, κατακτούν τη γνώση με διαφορετικό τρόπο, πιο δημιουργικό.

4 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα κάνουμε μία συνοπτική αναφορά στην ιστορία της Λαμίας. Η Λαμία είναι μία πόλη με μακρά ιστορία, η οποία ξεκινά ήδη από την αρχαία Ελλάδα, όπως και ολόκληρης της Φθιώτιδας.

4.2 ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Λαμβάνοντας υπόψη την μυθολογία και τις γραπτές πηγές σχετικά με το όνομα της Λαμίας, υπάρχουν τρεις εκδοχές. Η πρώτη αναφέρει πως η πόλη οφείλει το όνομά της στο Λάμο, γιο του Ηρακλή. Η δεύτερη, σύμφωνα με τον Πausανία, ο οποίος αναφέρει στα Φωκικά, πως η Λαμία χτίστηκε από την κόρη του Ποσειδώνα και βασίλισσα των Τραχινίων. Ωστόσο, πιο αξιόπιστη θεωρείται αυτή του Αριστοτέλη, ο οποίος αναφέρει ότι η λέξη «Λαμία» σημαίνει, περιοχή που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο λόφους.

Αργότερα, η Λαμία μετονομάζεται σε Ζητούνη. Ωστόσο, δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια τους λόγους για τους οποίους συνέβη αυτή αλλαγή του ονόματος, αλλά ούτε και την ακριβή χρονολογία της μετονομασίας.

4.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

4.3.1 Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Η πόλη έγινε γνωστή και σημαντική πολύ γρήγορα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η οποία ενώνει το βορρά με το νότο. Πολλά είναι τα σημαντικά γεγονότα στα οποία συμμετείχαν οι κάτοικοι της Λαμίας κατά τα αρχαία χρόνια. Πιο σημαντικό γεγονός, όμως, θεωρείται ο Λαμιακός Πόλεμος, που έγινε το 323 π.Χ.

4.3.2 Η ΛΑΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Η ιστορία της πόλης συνεχίζεται και κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής Περιόδου. Η Λαμία αναφέρεται το 431 π.Χ. στα πρακτικά της Γ' Οικουμενικής Συνόδου, ενώ αναφέρεται και με την πάροδο του χρόνου και σε διάφορα κείμενα της περιόδου. Κατά τη διάρκεια της παρακμής τη Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, η Λαμία (Ζητούνι) καταλαμβάνεται από τους Τούρκους (1393 μ.Χ.), ενώ λίγο αργότερα οι Βυζαντινοί ανακτούν και πάλι την πόλη (1402 μ.Χ.). Το 1423 μ.Χ. καταλαμβάνεται και πάλι από τους Τούρκους και ανακτάται για ακόμα μία φορά από τους Βυζαντινούς (1444 μ.Χ.), μέχρι την τελική κατάκτησή της το 1446 μ.Χ., η οποία διήρκεσε 387 χρόνια.

4.3.3 Η ΛΑΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, η ζωή των κατοίκων της πόλης δεν διέφερε από τη ζωή των υπόλοιπων υπόδουλων Ελλήνων. Οι κάτοικοι προσπαθούσαν να επιβιώσουν παρά τις δύσκολες συνθήκες. Την περίοδο εκείνη, στην περιοχή κατοικούσαν διάφοροι λαοί και φυλές. Ωστόσο, οι Έλληνες κάτοικοι της περιοχής κατάφεραν να κρατήσουν τα δομικά στοιχεία του έθνους τους, μέχρι το ξέσπασμα της Επανάστασης του 1821 και την απελευθέρωσή τους. Κατά το τέλος της Επανάστασης, η Λαμία ή Ζητούνι περιλαμβάνονταν στις απελευθερωμένες περιοχές και προσπαθούσε να ανασυνταχθεί και να ενσωματωθεί στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος.

4.4 ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ – ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ

Ιδιαίτερο ιστορικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι τέσσερις πλατείες της Λαμίας. Αρχικά, η Πλατεία Διάκου, όπου είναι τοποθετημένος και ο αδριάντας του ήρωα Αθανασίου Διάκου, ο οποίος τοποθετήθηκε στην ομώνυμη πλατεία με μία μεγαλόπρεπη τελετή το 1903. Άλλη μία πλατεία είναι η Πλατεία Πάρκου. Η συγκεκριμένη πλατεία έχει μακρά ιστορία, η οποία ξεκινά το 1860 με άλλη ονομασία. Αρχικό της όνομα ήταν

Πλατεία Αμαλίας. Μετά την έξοδο του Όθωνα, πλατεία μετονομάστηκε σε Πλατεία Ομοιοίας και αργότερα σε Πλατεία Βασιλέως Κωνσταντίνου και πολλές άλλες μέχρι την κατοχύρωση του σημερινού της ονόματος, το 1937.

Εκτός από τις δύο προαναφερθείσες, κεντρικότερη και παλαιότερη θεωρείται η Πλατεία Ελευθερίας, η οποία χρονολογείται από το 1833. Στη συγκεκριμένη έχουν διεξαχθεί μερικές από της σημαντικότερες - αλλά και λιγότερο σημαντικές - εκδηλώσεις της πόλης. Τελευταία θα αναφέρουμε την Πλατεία Λαού ή Πλατεία Ερμού, όπως συνήθιζαν να την αποκαλούν οι κάτοικοι της Λαμίας, καθώς εκεί στήνονταν οι υπαίθριες αγορές, τα λεγόμενα παζάρια. Στη συγκεκριμένη πλατεία σύχναζαν οι κάτοικοι που προέρχονταν από τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα.

4.5 Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Στην πόλη της Λαμίας υπάρχουν πολλά μνημεία που παρουσιάζουν ιστορικό ενδιαφέρον. Θα αναφέρουμε κάποια από αυτά.

Το κάστρο της Λαμίας είναι ίσως το πιο γνωστό αξιοθέατο – μνημείο της πόλης, με μακρά ιστορία. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε πως στη Λαμία υπήρχαν δύο κάστρα από τα οποία μόνο το ένα μπόρεσε να διασωθεί σχεδόν ανέπαφο από το πέρασμα του χρόνου. Πρόκειται για ένα πολυτραγουδισμένο κάστρο.

Εκτός από το κάστρο, λίγοι γνωρίζουν πως στη Λαμία υπήρχαν και μουσουλμανικοί χώροι λατρείας, τα λεγόμενα τζαμί. Θα ήταν αδιανόητο κατά τη διάρκεια των 400 χρόνων της Τουρκοκρατίας, όπου κατοικούσαν πολλοί μουσουλμάνοι όχι μόνο στη Λαμία αλλά και σε όλες τις ελληνικές πόλεις, να μην υπάρχει έστω και ένα τζαμί. Προς έκπληξη πολλών στη Λαμία δεν υπήρχε ένα αλλά τρία. Ωστόσο, δεν έχει διασωθεί κανένα από αυτά. Οι πιο αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι κάποιοι πίνακες ζωγραφικής που απεικονίζουν την πόλη της Λαμίας την περίοδο εκείνη.

Πέρα από τα μνημεία, ένα ξεχωριστό κομμάτι του Λαϊκού Πολιτισμού της Λαμίας είναι και οι παραδοσιακές φορεσιές. Χρυσοκέντητες, με ζωνρά χρώματα και σχέδια οι γυναικείες, ενώ πιο απλές οι αντρικές. Η τοπικής ενδυμασία μπορεί να μας πληροφορήσει για πολλά ιστορικά και κοινωνικά ζητήματα που αφορούν την πόλη και τους κατοίκους της. Εκτός από τις παραδοσιακές φορεσιές, σημαντική κληρονομιά αποτελούν οι παραδοσιακοί χοροί και τραγούδια της Λαμίας και της Φθιώτιδας γενικότερα, τα οποία χορεύονται και τραγουδιούνται μέχρι σήμερα.

Αυτά είναι λίγα από τα στοιχεία της Ιστορίας και του Λαϊκού Πολιτισμού της πόλης της Λαμίας, τα οποία θα μπορέσουν οι μαθητές να χρησιμοποιήσουν ως αντικείμενο της έρευνάς τους.

5 ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχουμε ήδη αναφερθεί στα προηγούμενα κεφάλαια για τις προσπάθειες ένταξης της Τοπικής Ιστορίας και του Λαϊκού Πολιτισμού στο Πρόγραμμα Σπουδών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αλλά και στα πλεονεκτήματα της εισαγωγής τους. Επίσης, στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφερθήκαμε στην άρρηκτη σχέση τους με τις ΤΠΕ και στη συνδρομή τους στη μελέτη και διδασκαλία των αντικειμένων τους. Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε την πρότασή μας σχετικά με την ανάδειξη της Τοπικής Ιστορίας και του Λαϊκού Πολιτισμού της Λαμίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πρόκειται, ουσιαστικά για μία προσομοίωση ερευνητικής εργασίας (project).

5.2 ΣΤΑΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αρχικά, είναι απαραίτητο, πριν ξεκινήσουμε να παρουσιάζουμε τα στάδια της ερευνητικής εργασίας, να κάνουμε μία αναφορά στην ιστορία της πόλης της Λαμίας. Με αυτό τον τρόπο καταφέρνουμε, πρώτα απ' όλα να κινήσουμε το ενδιαφέρον των μαθητών, αλλά και να μπορέσουμε να διακρίνουμε τις ιστορικές γνώσεις των μαθητών για την πόλη τους. Οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι σε θέση να διακρίνουν τόσο τον χώρο, όσο και το χρόνο, αλλά και τις έννοιες του παρόντος και του παρελθόντος. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε πως η παρούσα πρόταση έχει σκοπό να διερευνήσει την ιστορική πορεία της Λαμίας κατά τη διάρκεια του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνων.

Σε αυτό το σημείο θα παραθέσουμε τα στάδια της ερευνητικής εργασίας.

Στο πρώτο στάδιο, οι μαθητές – ερευνητές καλούνται να χωριστούν σε ομάδες. Εδώ είναι απαραίτητο να αναφέρουμε πως οι ομάδες θα πρέπει να είναι ολιγομελείς και να αριθμούν από δύο μέχρι τρία μέλη.

Στο δεύτερο στάδιο, ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει τον κατάλογο των θεμάτων, από τα οποία μπορούν να επιλέξουν, ώστε να τα μελετήσουν. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε πως ο εκπαιδευτικός μπορεί να αφήσει την ελευθερία στις ομάδες να προτείνουν και να διερευνήσουν και άλλα θέματα προς διερεύνηση, πέρα από τα προτεινόμενα, αφού πρώτα συζητηθούν μέσα στην τάξη και κριθούν κατάλληλα.

Κατά το τρίτο στάδιο, οι ομάδες καλούνται να συλλέξουν, αξιολογήσουν και στη συνέχεια να μελετήσουν το υπό διερεύνηση θέμα μέσα από πληθώρα ιστορικών πηγών, χρησιμοποιώντας κατά κύριο λόγο το Διαδίκτυο ως εργαλείο αναζήτησης. Ιστορικές πηγές μπορούν να θεωρηθούν διάφορα κείμενα, φωτογραφίες, πίνακες και άλλα οπτικοακουστικά μέσα που σχετίζονται με το υπό διερεύνηση ζήτημα.

Αφού συγκεντρώσουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, οι μαθητές – ερευνητές καλούνται να δημιουργήσουν μία ιστοριογραμμή, στην οποία θα αναφέρονται οι χρονολογίες των σημαντικότερων γεγονότων της περιοχής, που μελετάται. Η ιστοριογραμμή θα δημιουργηθεί με τη χρήση του λογισμικού παρουσιάσεων (Power Point). Ουσιαστικά πρόκειται για μία καμπύλη γραμμή, η οποία παραπέμπει στο σχήμα πετάλου. Στην αριστερή πλευρά θα τοποθετηθούν τα γεγονότα που έλαβαν χώρα πΧ ενώ στη δεξιά όσα συνέβησαν μΧ. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές έρχονται σε επαφή με το σύνολο των σημαντικότερων γεγονότων και είναι σε θέση να εξάγουν συμπεράσματα ευκολότερα. Τέλος, με αυτόν τον τρόπο συγκρατούν τα γεγονότα και τη χρονολογία τους και κατ' επέκταση να διακρίνουν τις έννοιες τους παρόντος και του παρελθόντος.

Στο επόμενο στάδιο και αφού τη δημιουργήσουν την ιστοριογραμμή, οι μαθητές καλούνται να γράψουν ένα μικρό κείμενο στο οποίο θα αναφέρουν τα στοιχεία της έρευνάς τους, τους προβληματισμούς που τυχόν προέκυψαν αλλά και συμπεράσματα που εξήγαγαν.

Αφού παρουσιαστούν τα συμπεράσματα, οι μαθητές καλούνται να κάνουν μία συγκριτική παρουσίαση με μορφή γραφημάτων στην οποία θα παρουσιάζονται τα εξαγόμενα συμπεράσματα σχετικά με την κοινωνία και τις συνθήκες ζωής που επικρατούσαν κατά την υπό διερεύνηση περίοδο και περιοχή. Επίσης, μπορεί να γίνει και μία συγκριτική παρουσίαση του παρελθόντος και του παρόντος.

Το τελικό στάδιο περιλαμβάνει τη δημιουργία μίας τοπικής ηλεκτρονικής εφημερίδας, σε μορφή blog. Η εφημερίδα αυτή είναι βασισμένη στα πρότυπα των ελεύθερων λογισμικών που υπάρχουν στο Διαδίκτυο, τα οποία οι μαθητές είναι σε θέση να χειριστούν. Αφού δημιουργηθεί ο βασικός κορμός της εφημερίδας, οι μαθητές θα δημοσιεύσουν τα κείμενα που παρουσίασαν στην τάξη σχετικά με την έρευνά τους, σε μορφή άρθρου. Στη συνέχεια, καλούνται να εμπλουτίσουν την εφημερίδα με διάφορα πολυμέσα και συνδέσμους όπου θα οδηγούν τους αναγνώστες σε ιστοσελίδες με περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα θέματα που ερεύνησαν. Επίσης, θα δημοσιεύσουν φωτογραφίες σχετικές με το περιεχόμενο, αλλά και βίντεο ή άλλα οπτικοακουστικά μέσα.

Σε αυτό το σημείο και αφού απαριθμήσαμε τα στάδια της διερευνητικής εργασίας, είναι απαραίτητο να τονίσουμε πως για την υποβοήθηση των μαθητών στην εκπόνηση της εργασίας, αλλά και στην επιτυχή ολοκλήρωση της έρευνάς τους, ο εκπαιδευτικός θα διανείμει στους μαθητές ένα φυλλάδιο εργασίας σε όλους τους μαθητές.

5.3 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα διερευνητική εργασία θέτει ως πρωταρχικό στόχο την κατανόηση της σημασίας της συγκεκριμένης περιόδου για την διαμόρφωση της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας. Επίσης, στόχος είναι η βιωματική εμπέδωση τόσο του ιστορικού

χώρου, όσο και του ιστορικού χρόνου. Τέλος, άλλος ένας στόχος είναι η κατανόηση της ιστορικής συνέχειας.

Μέσα από αυτή την έρευνα οι μαθητές αποκτούν διάφορες γνώσεις, με αποτέλεσμα να είναι σε θέση να εξετάζουν ερευνητικά το περιβάλλον, με τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων. Επίσης, είναι σε θέση να κατανοήσουν το ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο και να ενσωματώνουν τα γεγονότα σε αυτό. Εκτός από τα παραπάνω, ο μαθητής – ερευνητής μαθαίνει να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τις ιστορικές πηγές (εντοπίζοντας, επιλέγοντας, αξιοποιώντας τις). Επιπρόσθετα, με βάση τα παραπάνω, μπορεί να δίνει εξηγήσεις σχετικά με την τροπή των γεγονότων. Τέλος, αναπτύσσει ισχυρούς δεσμούς με τον τόπο καταγωγής και δράσης του.

5.4 ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά το τέλος της διερευνητικής εργασίας, οι μαθητές μαθαίνουν να λειτουργούν συνεργατικά και να συνεργάζονται αρμονικά μεταξύ τους, αλλά και μεταξύ των ομάδων για την επίτευξη ενός στόχου. Με άλλα λόγια, αναπτύσσουν τις κοινωνικές και συνεργατικές τους δεξιότητες. Επίσης, μέσα από την ερευνητική διαδικασία επιτυγχάνεται η ανάπτυξη του αισθήματος της ισότητας στους μαθητές, καθώς ο καθένας συμμετέχει με το δικό του ρυθμό και τις δικές του δυνατότητες. Εκτός από τα παραπάνω, μέσα από τη δημιουργία και παρουσίαση της ιστοριογραμμής, οι μαθητές θα είναι σε θέση, πέρα από την κατανόηση σημαντικών εννοιών, να εξάγουν σημαντικά συμπεράσματα για το παρελθόν της υπό μελέτη περιοχής, αλλά και για τη σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν. Επιπρόσθετα, με την έρευνα και τη μελέτη οι μαθητές θα έχουν καταφέρει να αναπτύξουν την ιστορική τους σκέψη και θα είναι σε θέση να μελετούν κριτικά τις παρεχόμενες ιστορικές πηγές πληροφόρησης και κατ' επέκταση θα εξοικειωθούν με το ευρύτερο ιστορικό περιβάλλον. Επίσης, θα έχουν αποκτήσει μία σφαιρική άποψη για την Ιστορία της πόλης τους και κατ' επέκταση εθνική και τοπική ταυτότητα, καθώς γνωρίζουν την Τοπική Ιστορία. Επιπλέον, πιστεύουμε πως μέσα από αυτή ή παρόμοιες εργασίες θα αντιστραφεί το αρνητικό κλίμα που έχει δημιουργηθεί

για το μάθημα της Ιστορίας. Τέλος, οι μαθητές, μέσα από το τελικό στάδιο της εργασίας, το οποίο αφορά τη δημιουργία ηλεκτρονικής εφημερίδας θα εξοικειωθούν με τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων.

Συνοψίζοντας, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα μετά την εκπόνηση της εν λόγω ερευνητικής εργασίας θα πρέπει να ταυτίζονται στο μεγαλύτερο βαθμό με τους στόχους της συγκεκριμένης εργασίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνοψίζοντας, οι ανάγκες της νέας πραγματικότητας έχουν δημιουργήσει και νέες ανάγκες στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο. Οι μαθητές ενδιαφέρονται για οτιδήποτε καινούργιο. Για το λόγο αυτό, κάθε φορά που στη διδασκαλία χρησιμοποιούνται νέες μέθοδοι, τα μαθησιακά αποτελέσματα βελτιώνονται και ο στόχος του Προγράμματος Σπουδών επιτυγχάνεται.

Ξεχωριστό θέμα συζήτησης αποτελεί το μάθημα της Ιστορίας. Εδώ και λίγα χρόνια γίνεται μεγάλη συζήτηση για την ένταξη της Τοπικής Ιστορίας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η Τοπική Ιστορία, όπως αναλύσαμε και προηγουμένως, παρουσιάζει πληθώρα πλεονεκτημάτων, τα οποία μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση του μαθήματος της Ιστορίας.

Εκτός από τα παραπάνω, οι μαθητές σήμερα καλούνται να κατανοήσουν την έννοια της πολυπολιτισμικότητας, συνυπάρχοντας με μαθητές διάφορων εθνικοτήτων και κατ' επέκταση διάφορων πολιτισμών. Είναι απαραίτητο να βρεθούν τρόποι, ώστε να συμβιώσουν αρμονικά. Ο Λαϊκός Πολιτισμός αποτελεί ένα αντικείμενο, το οποίο μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη του παραπάνω στόχου.

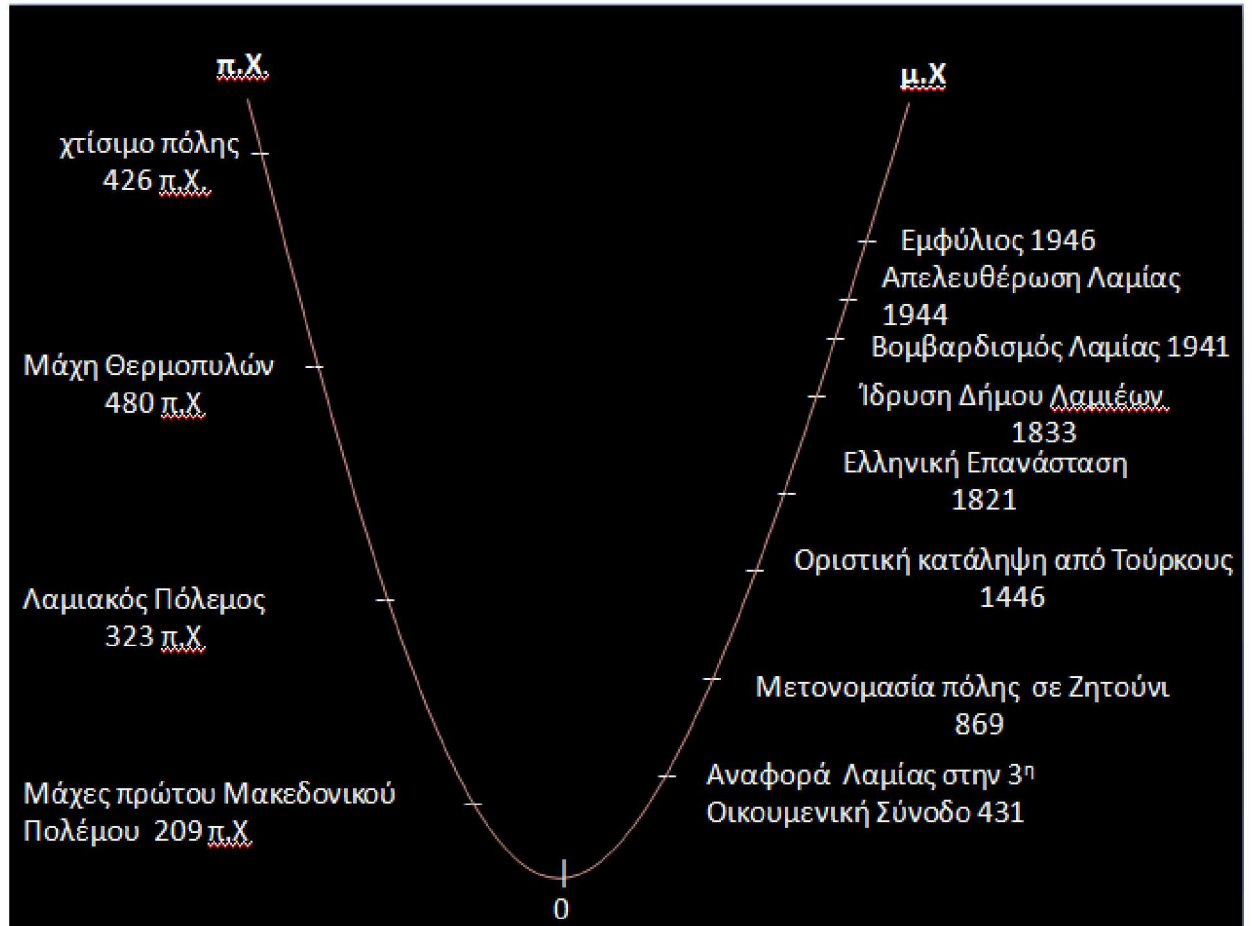
Ωστόσο, ο Λαϊκός Πολιτισμός δεν υπάρχει ως γνωστικό αντικείμενο στο Πρόγραμμα Σπουδών καμίας από της βαθμίδες της υποχρεωτική εκπαίδευσης. Μπορεί, όμως, να συνδυαστεί με τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας, καθώς αποτελεί ουσιαστικά επέκταση της θεματολογίας της. Με άλλα λόγια, τα δύο αντικείμενα αλληλοεξαρτώνται και αλληλοσυμπληρώνονται.

Στο σημείο αυτό, είναι απαραίτητο να αναφέρουμε πως η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη έχει δημιουργήσει την ανάγκη ένταξης των νέων τεχνολογιών (ΤΠΕ) και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ειδικότερα, η ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τόσο της Τοπικής Ιστορίας, όσο και των υπόλοιπων μαθημάτων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων τους. Ωστόσο, θα πρέπει να τονίσουμε πως οι ΤΠΕ λειτουργούν ως βοηθητικά εργαλεία και όχι ως αντικαταστάτες του εκπαιδευτικού και του σχολικού εγχειριδίου.

Τέλος, οι μαθητές έχουν ανάγκη τη δράση και τη βιωματικότητα. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι είναι απαραίτητη η ενεργή συμμετοχή τους στην ιστορική πραγματικότητα. Καθώς οι ίδιοι οικοδομούν τη γνώση τους, εκείνη παραμένει στη μνήμη τους και κατανοείται, ευκολότερα από μία στείρα αποστήθιση.

Χρησιμοποιώντας την πρόταση μας για τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας οι μαθητές απέκτησαν τον έλεγχο της γνώσης, με την έρευνα των ιστορικών γεγονότων της περιοχής τους και συγκρίνοντάς τη τόσο με τη γενική ιστορία, όσο και με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Οι μαθητές μέσα από τη διερευνητική εργασία, θα διαχειριστούν τη μάθηση, καθώς ερευνούν, μελετούν, αξιολογούν, προβληματίζονται και εξάγουν συμπεράσματα, με αποτέλεσμα να κατανοούν τις πληροφορίες και να αναπτύσσουν ιστορική σκέψη και συνείδηση. Επίσης, πέρα από το μαθησιακό κομμάτι, η εργασία θα συμβάλλει και στο συναισθηματικό κομμάτι των μαθητών, αλλά και στην κοινωνικοποίηση τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Εικόνα 1. Ιστοριογραμμή στην οποία αναφέρονται τα σημαντικότερα γεγονότα στην πόλη της Λαμίας. Πρόκειται για ενδεικτικό παράδειγμα που θα παρουσιάσουμε ώστε να βοηθηθούν οι μαθητές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 ΜΙΚΡΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ – ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΟΥ

- **ΠΡΙΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙΣ :**

Θέμα Εργασίας: _____

Ποια ιστορική περίοδο μελετάς; _____

Ποια ιστορικά γεγονότα συνέβησαν τη συγκεκριμένη περίοδο (στη
Λαμία και στην Ελλάδα);

- **ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ:**

Ποια εργαλεία χρησιμοποίησες για την έρευνά σου;

Ανάφερε δύο χαρακτηριστικές ιστορικές πηγές που σε βοήθησαν στην
έρευνά σου:

Εικόνα 2. Φύλλο Εργασίας 1. Το φύλλο εργασίας θα δοθεί στους μαθητές, ώστε να διευκολυνθούν κατά τη διαδικασία της έρευνας.

- **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

Σε ποια γλώσσα ήταν γραμμένες οι ιστορικές πηγές που μελέτησες;

Παρατήρησες διαφορές ανάμεσα στη γλώσσα που ήταν γραμμένες οι πηγές και στη νέα ελληνική;

Τι παρατήρησες σχετικά με το θέμα που μελέτησες; (συνοπτική αναφορά)

Δημιουργήθηκαν προβληματισμοί κατά την έρευνά σου; Αν ναι, μπορείς να τους αναφέρεις;

Εικόνα 3. Συνέχεια Φύλλου Εργασίας 1-σελίδα 2^η.

Ανάφερε τα συμπεράσματα που εξήγαγες (συνοπτικά):

- **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

1. Γράψε ένα κείμενο στο οποίο θα περιγράφεις την πορεία της έρευνας και τα συμπεράσματά σου.
2. Αφού γράψεις το κείμενο, ετοίμασε ένα άρθρο, το οποίο θα δημοσιευθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα και θα αναφέρονται τα σημαντικότερα στοιχεία της έρευνας.
3. Δημιούργησε ένα γράφημα, στο οποίο θα παρουσιάζεις συγκριτικά στοιχεία (παρόν- παρελθόν) (εάν αυτό είναι δυνατό).
4. Μπορείς να βρεις φωτογραφίες σχετικές με το αντικείμενο που ερεύνησες, ώστε να τις παρουσιάσεις στην τάξη αλλά και να τις συμπεριλάβεις στην συγκεκριμένη ενότητα της ηλεκτρονικής εφημερίδας;

Εικόνα 4. Τέλος Φύλλου Εργασίας 1 - σελίδα 3^η

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2
ΜΙΚΡΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ – ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΗΝ
ΠΟΛΗ ΜΟΥ

Θέμα Εργασίας: Οι πλατείες της Λαμίας

Ποιες είναι οι ονομασίες των πλατειών που μελετάς;

Είχαν κι άλλα ονόματα πριν αποκτήσουν τα σημερινά; Αν ναι, μπορείς να τα αναφέρεις;

Πότε χτίστηκαν οι πλατείες;

Εικόνα 5. Φύλλο Εργασίας 2. Θα δοθεί στην ομάδα που θα επιλέξει ως θέμα μελέτης τις πλατείες της Λαμίας.

Υπάρχουν ακόμα κι αν ναι έχουν την αρχική τους μορφή ή άλλαξαν με τα χρόνια;

Πότε έχουμε τις πρώτες αναφορές γι' αυτές;

Μπορείς να αναφέρεις κάποια σημαντικά γεγονότα που έλαβαν χώρα σε αυτές;

Μπορείς να βρεις φωτογραφίες αυτών των πλατειών και να τις συγκρίνεις με την σημερινή τους κατάσταση;

Εικόνα 6. Φύλλο Εργασίας - σελίδα 2^η.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

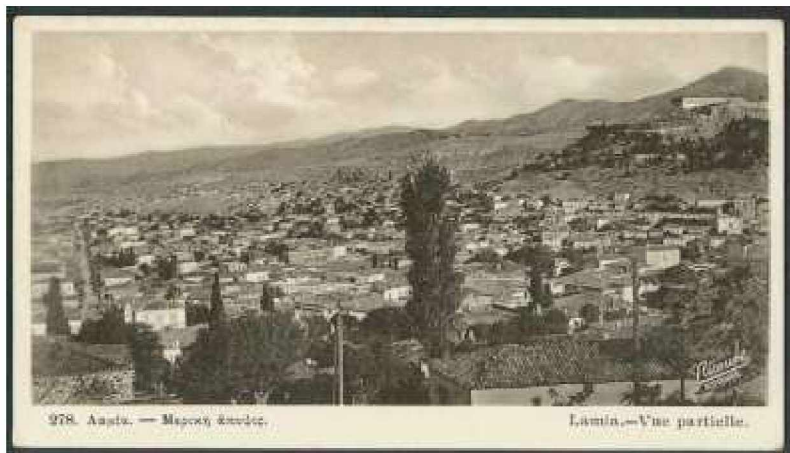
1. Γράψε ένα κείμενο στο οποίο θα αναφέρεις την πορεία της έρευνάς σου.
2. Γράψε ένα άρθρο, το οποίο θα συμπεριληφθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα της τάξης.
3. Βρες φωτογραφίες των πλατειών, οι οποίες θα συμπεριληφθούν στη συγκεκριμένη ενότητα της εφημερίδας.

Εικόνα 7. Φύλλο Εργασίας 2 - σελίδα 3^η.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Εικόνα 8. Πλατεία Ελευθερίας –Δεκαετία 1970

Εικόνα 9. Λαμία 1932

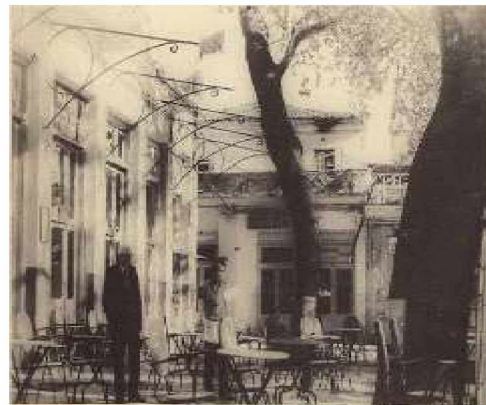
Εικόνα 10. Αρχαιολογική προσέγγιση της Λαμίας

Εικόνα 11. Κοιλάδα του Σπερχειού 1870

Εικόνα 12. Πλατεία Λαού

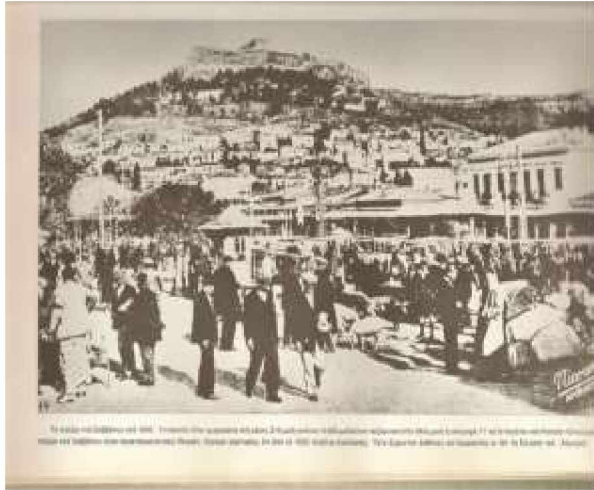

Εικόνα 13. Λαμία 1897

Εικόνα 14. Μιναρές από το τζαμί της Λαμίας 1897

Εικόνα 15. Παζάρι του Σαββάτου – Πλατεία Ελευθερίας 1930

Εικόνα 16. Παζάρι Λαμίας 1950

Βιβλιογραφία

- Ασωνίτης Σπ. – Παππάς Θ., Τοπική Ιστορία, Γ' Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, Μεταίχμιο & ΥΠΕΘ
- Βοσνιάδου Σ. (2006), Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές, Αθήνα, Gutenberg
- Ευσταθίου – Καραγεωργάκη Μ. (2007), Σύγχρονες Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις στη Διδασκαλία της Ιστορίας, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη
- Ζώη Σ. (2014) – Αξιοποίηση Ψηφιακών Συλλογών στη Διδασκαλία του Μαθήματος της Ιστορίας. I- teacher. ΤΠΕ και εφαρμογές τους στην εκπαίδευση.
- Κυριακίδου – Νέστορος Α. (1998), Λαογραφικά Μελετήματα, Αθήνα
- Λεοντίνης Ν. (1996), Διδακτική της Ιστορίας. Γενική Τοπική Ιστορία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αθήνα, Ινστιτούτο του Βιβλίου
- Λεοντίνης Ν.- Ρεπούση Μ. (2001), Η Τοπική Ιστορία ως πεδίο σπουδής στο πλαίσιο της σχολικής παιδείας, ΟΕΔΒ, Αθήνα
- Λυμπέρης (2011), Η διδασκαλία του Λαϊκού Πολιτισμού στην εκπαίδευση με όχημα το μάθημα της μουσικής, Ήρινα
- Μερακλής Μ. (2011), Ελληνική Λαογραφία, Αθήνα, Καρδαμίτσας
- Μπάδα Κ. (2012), Πανεπιστημιακές Σημειώσεις
- Νάκου Ε. (2000), Τα παιδιά και η Ιστορία. Ιστορική σκέψη, γνώση και ερμηνεία, Αθήνα, Μεταίχμιο
- Ομάδα Εμπειρογνομόνων «Κοινωνικές Επιστήμες – Ιστορία» (2011), Τοπική Ιστορία – Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Πιπίνη Ε. – Βαμβακίδου Ι. (2015), Ψηφιακή Αξιοποίηση ξυλόγλυπτων χειροτεχνημάτων στη διδακτική της Τοπικής Ιστορίας. Η περίπτωση της ελληνικής Θράκης. Πρόταση διδασκαλίας, Θεσσαλονίκη, University Studio Press
- Πρακτικά 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου «Λαϊκός Πολιτισμός στην Εκπαίδευση», Βόλος (2006)
- Πρακτικά 1^{ου} Συνεδρίου «Τοπική Ιστορία», Λαμία (2019)
- Ράπτης Α. – Ράπτη Α. (2007), Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορίας, Αθήνα, Α. Ράπτης
- Τζόκας (2002), Διδακτικές Στρατηγικές στο μάθημα της Ιστορίας, Αθήνα, Σαββάλας

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Γ. Γιαννούλης, Πολιτισμός και Εκπαίδευση
- Μπεντεβή – Σπυροπούλου, Σχολείο – Μουσείο
- Σταθόπουλος Γ., Λαϊκός Πολιτισμός στο σύγχρονο διαπολιτισμικό σχολείο
- Φύκαρης Ι., «Τοπική Ιστορία» Σημασία – Δυνατότητες - Προοπτικές

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Ιστοσελίδα «Καλύτερη Λαμία» <https://www.kaliterilamia.gr/>
- Ιστοσελίδα 1^{ου} Συνεδρίου «Τοπική Ιστορία & Εκπαίδευση»
<https://sites.google.com/view/synedriolamia2019/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1>
- <https://el.wikipedia.org/>